

ГЕНДЕР В ОСВІТІ

Гендер – це соціальне поняття, яке відноситься до означення ролі чоловіків і жінок у суспільстві, на відміну від статі, яка є біологічним поняттям. Проблема гендерної нерівності у сфері вищої освіти є актуальною як для України, так і для світової спільноти. У зв'язку з цим, гендерна складова присутня у процесах, практиках та ідеологіях вищої освіти, а також у розподілі влади, що визначає функціонування цієї сфери. Проблемні зони гендерної рівності у сфері освіти були визначені в документах IV Всесвітньої конференції ООН зі становища жінок (1995 р.) [1].

Українська вища школа характеризується горизонтальною та вертикальною сегрегацією, що виявляється у наявності "чоловічих" та "жіночих" галузей, спеціальностей та напрямків, а також у зменшенні частки жінок на вищих професійних щаблях.

Гендерна нерівність – це гостра проблема сучасного суспільства, яка впливає на жінок та чоловіків. Жінки стикаються з дискримінацією на робочому місці та можуть бути знеохочені до кар'єри через стереотипи про гендерні ролі. Чоловіки також стикаються з гендерною нерівністю, оскільки деякі професії вважаються традиційно жіночими.

Гендерна нерівність у вищій освіті є серйозною проблемою, у Німеччині, Великій Британії та Франції цю проблему вирішують за допомогою програми Athena SWAN. Програма сприяє кар'єрному зростанню жінок у сфері науки, технологій, інженерії, математиці та медицини у вищій освіті та наукових дослідженнях. Вона базується на шести принципах, включаючи необхідність уваги на всіх рівнях установи та зміну культури та стосунків всередині закладу для вирішення проблеми гендерної нерівності.

Традиційно лідерство як соціально-психологічний феномен вивчалось майже без врахування статі, тому що лідерська роль апріорно вважалась маскуліною. На керівних державних посадах, а також у масових громадсько-політичних організаціях, партіях в основному перебувають чоловіки, які й формують політику держави в її власне "чоловічому вбранні". Проте логічно припустити, що жінка-політик зможе більш компетентно оцінити проблеми жінок, що вона буде більш розумно, більш чутливо, більш адекватно представляти жіночу частину населення. Так само політику чоловічої статі простіше і зрозуміліше репрезентувати інтереси чоловіків як природно близької йому біо-психо-соціальної групи.

У Швейцарії університети ввели дисципліну "Гендерна політика", а в Франції вже з 2013 року вводять теорію гендера для дітей. Досвід зарубіжних країн може слугувати прикладом для формування рекомендацій щодо гендерного виховання в Україні. Проте проблема гендерної нерівності повинна вирішуватись у шкільному віці, тому держава повинна розробити підходи до всеохоплюючого гендерного виховання. Університети повинні включати гендерні курси в навчальний процес, щоб студенти мали можливість вивчати теорію гендеру та навички розуміння, аналізу та вирішення гендерних проблем.

Запровадження державних програм має стати лише першим етапом усунення протиріч щодо гендерної рівності. Конструктивне поєднання гендерних ролей в політичній діяльності, пропорційна представленість в ній лідерів від жінок і чоловіків

суттєво збагачує суспільство, стимулює його творчу енергію, оптимізує процес прийняття рішень. Необхідно також брати до уваги, що інтереси тієї чи іншої соціальної групи можуть бути належно враховані, якщо їх представники становитимуть не менше як 30 відсотків від загальної чисельності осіб, які причетні до прийняття політичних рішень.

Отже, без перебудови психологічних орієнтирів, що жінки вже давно можуть бути успішними і поза домом, поза сім'єю, а також конкурувати з чоловіками на рівних, а також що кожний має право обирати ту професію та освіту, яка йому подобається, незважаючи на стать, просто неможливо здійснити процес гендерного виховання суспільства. Запровадження державних програм повинно стати лише першим етапом усунення протиріч, де в подальшому держава не просто запроваджуватиме заходи, а за допомогою наявних важелів змінюватиме світогляд суспільства.

Література:

1. Доповідь Четвертої всесвітньої конференції зі становища жінок (Пекін, 4 – 15 вересня 1995 р.). Н.-Й.: ООН, 1996. 237 с.

Під керівництвом: доц. каф. КТР, СіГН, Н.В. Ротової